

ACADEMIA ROMÂNĂ

„Dezvoltarea capacității Ministerului Educației Naționale de monitorizare și prognoză a evoluției învățământului superior în raport cu piața muncii”,
cod SIPOCA 3

Rezultat R2: Analiză realizată privind calitatea din perspectiva relevanței programelor oferite de universități pe domenii de specializare cu potențial de dezvoltare regională (la nivel regional)

MODUL 1: ANALIZA PROGRAMELOR OFERITE DE UNIVERSITĂȚI PE DOMENII DE SPECIALIZARE. METODOLOGIE ȘI RAPORT PRIVIND CALITATEA DIN PERSPECTIVA RELEVANȚEI PROGRAMELOR OFERITE DE UNIVERSITĂȚI PE DOMENII DE SPECIALIZARE, LA NIVEL REGIUNII N - rezumat –

Elaborată de către autor:
Expert management universitar 1
Marian Dârdală

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

Lucrarea are scopul de a realiza o analiză a programelor de studii universitare, prin prisma relevanței acestora în raport cu cerințele pieței muncii. Gradul de absorbție al absolvenților pe piața muncii este un indicator important atât pentru universități cât și pentru Ministerul Educației Naționale, pentru că acesta alocă anual resurse importante, în vederea finanțării studiilor pentru o parte dintre studenții care urmează ciclul de studii universitare de licență, masterat cât și doctorat. Studiul a fost realizat pentru trei universități: Universitatea Tehnică “Gheorghe Asachi” din Iași, Universitatea “Vasile Alecsandri” din Bacău și Universitatea “Ștefan cel Mare” din Suceava și a urmărit impactul pe care aceste instituții îl au în plan regional.

Legătura dintre ofertele educaționale ale universităților și piața forței de muncă a fost analizată în numeroase studii care au urmărit să monitorizeze inserția absolvenților pe piața forței de muncă, atât sub aspectul numărului de absolvenți ai programelor de studii care se angajează; din perspectiva duratei medii de timp dintre momentul absolvirii și cel al angajării; dar și din perspectiva clasificării programelor de studii, după cum absolvenții se angajează în specializarea absolvită, în specializări conexe celei absolvite sau în domenii diferite celui absolvit.

În cadrul acestui studiu analiza s-a realizat pornind de la diferite surse de date, principala sursă reprezentând-o datele furnizate de universități, în urma unui proces de interogare pe bază de chestionar / interviu.

Lucrarea a fost structurată în patru capitole, în care s-au prezentat obiectivele, metodologia și rezultatele cercetării, s-au interpretat aceste rezultate și s-au desprins concluzii. Rezultatele cercetării au fost structurate după cum urmează: s-a prezentat profilul fiecărei universități analizate, a fost descris profilul regiunii în care aceste universități funcționează, s-au prezentat obiectivele Strategiei Naționale de Cercetare-Dezvoltare și Inovare (SNCDI) și au fost subliniate strategiile regionale. De asemenea, au fost prezentate domeniile și programele de studiu existente în cele trei universități, a fost analizat modul în care se desfășoară practica la programele și ciclurile de studii și s-a efectuat un studiu asupra pieței muncii din regiune prin prisma cererii de forță de muncă.

Principalul obiectiv al studiului se referă la furnizarea de informații bazate pe analize temeinice, prin care Ministerul Educației Naționale să-și dezvolte capacitatea de a elabora politici, care să ducă

la îmbunătățirea ofertelor educaționale ale instituțiilor de învățământ superior, prin prisma asigurării unei mai bune corelări a acestora cu nevoile pieței muncii.

Un obiectiv important al României, așa cum reiese din Strategia Europa 2020 este ca 70% din populația cu vârste între 20 și 64 de ani să fie ocupată. Mai mult, în concordanță cu aceeași strategie, România trebuie să crească de la 23,8% (2013) la 26,7% procentul persoanelor cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani, care să aibă finalizate studiile terțiare.

Lucrarea a avut ca obiective principale:

- Să analizeze oferta educațională a instituțiilor de învățământ superior analizate;
- Să studieze profilul regional al regiunii Nord (accentul a fost pus pe regiunea de dezvoltare Nord-Est) pentru că toate instituțiile analizate se află în această regiune;
- Să studieze oferta de muncă, de pe piața muncii din această regiune;
- Să studieze principalele obiective cuprinse în Strategia Națională de Cercetare-Dezvoltare și Inovare – SNCDI, cu implicații la nivelul regiunii Nord;
- Să analizeze comparativ modul de alocare a locurilor bugetate pe programe de studii;
- Să analizeze gradul de inserție pe piața forței de muncă a absolvenților, ținând cont de procentul de absolvenți care se angajează și a celor care se angajează în domeniul de specialitate absolvită;
- Să analizeze modul în care se realizează cooperarea dintre facultăți și mediul de afaceri.

Cercetarea s-a desfășurat în mai multe etape care au constat în:

- Identificarea ofertei educaționale a universităților prin prisma programelor de studii pentru ciclurile de licență, master și doctorat;
- Analiza profilului regional pentru regiunea din care universitățile supuse analizei fac parte – caracterizarea regiunii din mai multe perspective, identificarea strategiilor de dezvoltare și a domeniilor de specializare inteligentă;
- Elaborarea unui studiu cu privire la obiectivele strategiei naționale de cercetare-dezvoltare și inovare precum și a domeniilor de specializare inteligentă;

- Studiul pieței forței de muncă, prin prisma ofertelor de muncă, pe domenii CAEN, cât și pe categorii ocupaționale pentru regiunea Nord-Est;
- Elaborarea unui chestionar pentru culegerea datelor, de la universitățile analizate;
- Preluarea și structurarea datelor, pentru a putea realiza analize cu privire la oferta educațională, în corelație cu cerințele de pe piața forței de muncă superior calificată, pe cicluri de studii;
- Analize efectuate cu privire la rata de inserție a absolvenților pe piața forței de muncă;
- Analiza modului în care se desfășoară *Practica de specialitate*, în cadrul programelor de studii, particularități cu privire la modalitatea de selecție a candidaților în procesul de admitere, aspecte privind evaluarea de către universități a gradului de satisfacție a studenților, privind calitatea studiilor.

Datele utilizate au fost culese din diverse surse precum:

- Rapoarte cu privire la studii efectuate în cadrul unor proiecte de cercetare;
- Date expuse de către INS, prin baza de date Tempo;
- Date livrate de către universități, ca răspuns la chestionarul aplicat, precum și date suplimentare obținute în urma interviurilor punctuale;
- Date preluate de pe site-urile universităților.

Analiza a fost realizată prin prisma unor indicatori referitori la:

- Cifra de școlarizare;
- Numărul de studenți înmatriculați la programele de studii, sau numărul de locuri scoase la concurs;
- Numărul de absolvenți ai programelor de studii;
- Inserția pe piața forței de muncă a absolvenților;
- Existența parteneriatelor cu mediul de afaceri pentru a asigura studenților condițiile de a-și desfășura stagiile de practică.

Un alt tip de analiză efectuată în cadrul proiectului a constat în surprinderea raportului dintre numărul de studenți care sunt finanțați de la buget și cei înmatriculați pe locuri cu taxă.

Rezultatele prelucrării datelor au fost prezentate în diferite forme: tabelară, respectiv grafică pentru a reda tendințele în evoluție, precum și pentru a evidenția modul de structurare a datelor.

Interpretarea rezultatelor obținute s-a concretizat în enunțarea unor recomandări, conturarea unor restricții cu privire la alocarea locurilor în funcție de absorbția absolvenților pe piața muncii, dar și în evidențierea unor particularități identificate în analiză. Astfel, s-a constatat că din 25 de facultăți analizate doar în cazul a 2 facultăți admiterea candidaților la programele de licență se face pe baza unui concurs care implică și testarea de cunoștințe. A fost surprinsă și poziția de *monopol* a unor programe de studii, unice la nivel național, care determină o rată foarte mare de absorbție a absolvenților în piața muncii; de asemenea, s-a evidențiat o discrepanță mare în ceea ce privește numărul de studenți care beneficiază de finanțare de la buget, în raport cu numărul total de studenți în funcție de domeniul de studiu. Au fost identificate programe de studii care funcționează în cu totul alte condiții, în raport cu piața muncii, adică mare parte dintre absolvenți sunt deja anagajați în domeniu și își continuă, în paralel, studiile pentru a-și păstra locul de muncă. În acest caz, necesitatea studiilor este determinată de luarea unor măsuri administrative care au rolul de a îmbunătăți activitatea în domeniile respective.

În urma studiului întocmit se desprind următoarele concluzii cu privire la o mai bună corelare a ofertelor educaționale universitare cu cerințele pieței muncii:

- Asigurarea unor programe de studii de calitate care să furnizeze absolvenților, pe lângă competențele necesare și acele abilități de a se adapta la locul de muncă, de a învăța, pentru a se dezvolta profesional în mod continuu;
- Adaptarea ofertei educaționale, în funcție de cerințele pieței; lucru realizat prin lărgirea specializărilor către direcții profesionale căutate pe piața muncii. Astfel, se observă că facultăți din domeniul tehnic au inclus în denumire și în planul de învățământ, elemente legate de tehnologia informației și a comunicării precum și de informatică aplicată;
- Întreținerea relației dintre angajatori și universități, prin diverse forme de colaborare cum ar fi: stagii de practică, programe de internship, includerea de reprezentanți în consiliile consultative, toate acestea ducând la o mai bună cunoaștere și la o mai mare compatibilitate;

- Implicarea specialiștilor, din mediul de afaceri, pentru prezentări tematice la programele de master, în special la cele profesionale;
- O analiză mai atentă în ceea ce privește repartizarea locurilor finanțate de la buget pe domenii de studiu astfel încât efortul financiar al statului să ducă la formarea acelor specialiști de care economia are nevoie și care aduc, prin prestația lor profesională, cea mai mare plusvaloare;
- Stimularea competitivității atât în cadrul universităților cât și între universități, nu numai prin cuantificarea rezultatelor științifice relevante, cât și prin organizarea de concursuri profesionale la nivel național, care să evalueze nivelul de cunoștințe al studenților și abilitățile lor profesionale.